

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2021-01-22
Stockholm

Mål nr
M 3737-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-03-10 i mål nr M 543-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Svarteskärs Brygga samfällighetsförening

Ombud: Advokaten A

Motparter

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Orust kommun
473 80 Henån

2. Naturskyddsföreningen i Bohuslän

Ombud: B

SAKEN

Strandskyddsdispens för utökning av brygga på fastigheten FA1 i Orust kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1656163

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Svarteskärs Brygga samfällighetsförening har yrkat att Mark - och miljööverdomstolen, med undanröjande av mark- och miljödomstolens dom, ska bevilja strandskyddsdispens.

Miljö- och byggnadsnämnden i Orust kommun har medgett yrkandet.

Naturskyddsföreningen i Bohuslän har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Parterna har till stöd för sin respektive talan åberopat i allt väsentligt samma omständigheter och argumentation som i underinstanserna.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Betydelsen av att länsstyrelsen inte har överprövat dispensbeslutet på eget initiativ

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att länsstyrelsen varit oförhindrad att pröva Naturskyddsföreningens överklagande trots att länsstyrelsen tidigare beslutat att inte på eget initiativ överpröva dispensen. En annan ordning skulle innebära att länsstyrelsens beslut att inte överpröva en beviljad strandskyddsdispens i praktiken skulle avskära andra klagoberättigade från möjligheten att få till stånd en överprövning av dispensen, vilket inte kan ha varit avsett. Det bör också framhållas att ett överklagande kan tillföra information eller argumentation som i sig motiverar ett annat ställningstagande än det som kommit till uttryck i ett beslut om att inte överpröva ett dispensbeslut med stöd av bestämmelsen i 19 kap. 3 b § miljöbalken.

Finns det särskilda skäl för dispens?

En brygga ianspråktar endast den yta som den upptar i vattnet. Den i detta fall befintliga bryggan medför alltså inte att området där den dispens sökta förlängningen är

avsedd att utföras är ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Någon annan omständighet som talar mot att området skulle vara allemansrättsligt tillgängligt har inte framkommit. Det saknas därmed särskilt skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken.

Som särskilt skäl för dispens från strandskyddet får vidare, enligt 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken, beaktas om området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. En brygga måste naturligtvis för sin funktion ligga vid vattnet. Detta konstaterande är dock inte tillräckligt för slutsatsen att det finns särskilda skäl för dispens för en sådan anläggning. När det gäller möjligheten att bevilja dispens med stöd av bestämmelsen måste det därutöver klarläggas vilket intresse den enskilde har av en dispens och om behovet av anläggningen kan tillgodoses på något annat sätt utanför det strandskyddsområde som avses. Bedömningen av behovet får ske utifrån förhållandena i det enskilda fallet och de särskilda dispensgrunderna i 18 c § är alltså inte avsedda att tillämpas på det sättet att det alltid ska anses finnas särskilda skäl om en av omständigheterna föreligger. Vidare ska man vid prövningen göra en avvägning mellan strandskyddsintresset och den enskildes intresse av att ta området i anspråk. Den enskildes intresse av att uppföra bryggan ska väga tyngre än områdets strandskyddsvärden, dvs. dess långsiktiga betydelse för allmänhetens friluftsliv och den biologiska mångfalden. Den restriktiva tillämpning som är avsedd med reglerna kan innebära att även om de skäl som den enskilde anför är starka, kan bryggans inverkan på strandskyddsvärdena vara så betydande att en ansökan om dispens bör avslås. (Se prop. 2008/09:119 s. 54 och 105.)

I detta fall finns det en fast landförbindelse till fastigheten där bryggan är belägen och till de övriga fastigheter i området som bryggan avser att betjäna. Bryggan är alltså inte nödvändig för att möjliggöra för fastighetsägarna att ta sig till och från sina fastigheter. Av samfällighetsföreningens uppgifter framgår det att utökningen av bryggan syftar till att ge fler fastighetsägare i området möjlighet till båtplats för fritidsbåt. Behovet av en brygga för ett sådant rent fritidsändamål får – vid en avvägning mot de motstående allmänna intressen som strandskyddet syftar till att upprätthålla – typiskt sett anses vara svagt. Mot denna bakgrund bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det i detta

fall inte finns särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken.

Samfällighetsföreningen har även gjort gällande att området behövs för att utvidga den pågående verksamheten och att utvidgningen inte kan genomföras utanför området (7 kap. 18 c § första stycket 4 miljöbalken). Det finns i och för sig inte skäl att ifrågasätta uppgiften om att det bland föreningens medlemmar finns ett stort intresse av ytterligare båtplatser i området. Behovet av att utvidga verksamheten måste dock vägas mot intresset av att upprätthålla strandskyddet. Vid den avvägningen får, på motsvarande sätt som vid prövningen av om det finns skäl för dispens enligt bestämmelsens tredje punkt, det enskilda intresset av att utvidga verksamheten med ytterligare båtplatser för fritidsändamål anses vara svagt. Det kan därför inte anses finnas särskilda skäl för dispens heller enligt den nu behandlade bestämmelsen.

Något annat skäl för att medge strandskyddsdispens har inte framkommit. Mot denna bakgrund, och då det enskilda intresset av att förlänga bryggan inte heller vid en intresseavvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken kan anses väga tyngre än det allmänna intresset av att upprätthålla strandskyddet, ska överklagandet avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald samt hovrättsråden Gösta Ihrfelt, Rikard Backelin och Ralf Järtelius, referent.

Föredragande har varit Vilma Herlin Hjorth.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-03-10
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 543-19

KLAGANDE

Svarteskärs Brygga samfällighetsförening, f.d. Svarteskärs Brygga ekonomisk förening

Ombud: Advokat A

MOTPARTER

1. Naturskyddsföreningen i Bohuslän

Ombud: B

2. Miljö- och byggnadsnämnden i Orust kommun
473 80 Henån

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 22 januari 2019 i ärende nr 505-29061-2018, se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens för utökning av brygga på fastigheten FA1 i Orust kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 462796

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Orust kommun (nämnden) beslutade den 20 juli 2018 (§ 866, dnr MBN/2017:344) att bevilja Svarteskärs Brygga ekonomisk förening (bryggföreningen) strandskyddsdispens för utökning av befintlig brygga på fastigheten FA1.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) beslutade den 25 juli 2018 (dnr 526-28003-2018) att inte överpröva den beviljade dispensen med stöd av 19 kap. 3 b § miljöbalken.

Naturskyddsföreningen i Bohuslän (naturskyddsföreningen) överklagade nämndens beslut varefter länsstyrelsen den 22 januari 2019 beslutade att upphäva nämndens beslut och att avslå ansökan om strandskyddsdispens.

Det antecknas att Svarteskärs Brygga ekonomisk förening numera, enligt uppgift från föreningen, är en samfällighetsförening med namnet Svarteskärs Brygga samfällighetsförening.

YRKANDEN M.M.

Bryggföreningen har överklagat länsstyrelsens beslut och, så som talan slutligen bestämts, i första hand yrkat att länsstyrelsens beslut ska upphävas och att nämndens beslut att bevilja strandskyddsdispens ska fastställas. I andra hand har yrkats att ärendet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning. Bryggföreningen har anfört bland annat följande som grund för sin talan.

Negativ rättskraft

Länsstyrelsen beslutade den 25 juli 2018 (dnr 526-28003-2018) att inte pröva den beviljade dispensen enligt 19 kap. 3 b § MB. Länsstyrelsen har därvid prövat dispensen och bedömt att den är förenlig med gällande lagstiftning. Länsstyrelsens beslut är ett gynnande beslut som har negativ rättskraft och som således inte kan omprövas. Inget av de tre undantag som enligt praxis föreligger för omprövning av ett gynnande myndighetsbeslut föreligger i detta fall.

Bakgrund

Föreningen bildades 1985 och förvaltar idag 35 båtplatser, fördelade på två separata bryggor. Sedan bildandet har föreningen fått fler medlemmar och medlemmarnas båtar har, som en del i utvecklingen av båtmodeller under 30 år, blivit något bredare i följd att bryggan inte räcker till. Ingen av medlemmarna har dock några stora båtar utan alla båtar som finns vid de två bryggorna är s k "badbåtar". Härtill kommer att det finns propåer från fastighetsägare som äger bebyggda fastigheter på gångavstånd från fastigheten om att det finns ett stort behov av att få tillgång till båtplats. Ansökan avser därför en förlängning av den ena av föreningens två bryggor med 17 meter för att tillskapa åtta nya båtplatser. Den befintliga bryggan avses att förlängas ut till vikens medellinje.

Området är redan ianspråktaget

Fastigheten inklusive vattenområdet är sedan generationer ianspråktaget av de befintliga bryggorna. Hamnen i Svarteskär har i generationer haft båtar liggande på svaj innan den nuvarande långa bryggan byggdes 1985. Området där förlängningen av bryggan ska ske har redan en tydlig karaktär av en småbåtshamn med sjöbodrar, sjösättningsramp och kran.

Utvidgning av pågående verksamhet

För att tillgodose möjligheter för båtliv, vilket är en del av det rörliga friluftslivet, måste det med nödvändighet finnas småbåtshamnar med bryggor avsedda för gemensamt nyttjande. Föreningen med dess beskrivna bryggor är en pågående verksamhet, som satt sin prägel på hela områdets karaktär. Dispensen behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen kan inte ske utanför området.

Ingen avhållande effekt

Bryggan är lokaliserad på ett sådant sätt att den avhållande effekten på allmänheten blir begränsad. Vattenområdet utanför bryggan är fritt att använda, men används trots detta vare sig av kanotister eller de som fiskar havsöring då viken är för grund.

Bryggorna används flitigt av det rörliga friluftslivet, inkl. av barnfamiljer, som inte har båtar vid bryggorna för rekreation och krabbfiske. Ingen av föreningens medlemmar har någonsin hindrat någon person att nyttja bryggorna. Den skylt som anger att tilläggning är förbjuden avser endast tilläggning på bryggans nock och detta till följd av bryggtekniska skäl.

Ingen negativ effekt på växt- och djurlivet

På 1960-talet och före bryggans tillkomst var det öppen lerbotten långt in i viken. Den muddring som skett genom föreningens försorg har haft en mycket positiv effekt på förekomsten av ålgräs i viken. Det har tillkommit 300 m² mer ålgräs jämfört med tiden före bryggans uppförande. Bryggans sträckning i sydsydost läge medför att skuggeffekten är liten, vilket således även blir fallet vid en förlängning av bryggan.

Alternativa placeringar inte möjligt

Det är inte ett alternativ att under sommarsäsongen förvara alla båtar på land för att, när de ska användas, köra ner båttrailer till sjösättningsramp, sjösätta och efter en halvdags båtkörande göra samma manöver igen och ta upp båten och köra iväg med trailern. Det skulle innebära mängder av biltransporter, vilket omöjligt kan vara bra för miljön.

Naturskyddsföreningen har bestritt ändring av länsstyrelsens beslut och därvid anfört bland annat följande.

Negativ rättskraft

Länsstyrelsens beslut att inte överpröva nämndens beslut innebär inte att frågan om strandskyddsdispens är rättskraftigt avgjord, vilket framgår av Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr M 11807-14.

Vattenområdet är inte ianspråktaget

Vattenområdet utanför befintlig brygga är inte ianspråktaget, eftersom det bland annat går att simma även där det är grunt. Redan dagens brygga har dessutom en

avhållande skylt om förbjuden tilläggning. Den ansökta förlängningen av bryggan skulle innebära att ytterligare ca 400 m² (17 m x 22 båtar och förtöjningar) av vattenområdet tas i anspråk.

Negativ påverkan på djur- och växtliv

Påverkan av propellervirvlar m.m. kommer att vara stor för ålgräs och djurliv. Det är fråga om en grund vik som ska skyddas och naturskyddsföreningen bestrider uppgiften om att ålgräset gynnas av muddring. Havsmiljöinstitutet har nyligen kommit med rapport om fritidsbåtars påverkan på kustmiljön, en påverkan som är negativ.

Inga alternativa placeringar utredda

Bryggföreningen har inte utrett alternativa platser eller sätt för båtförvaring. Båtar kan även förvaras på land och på längre avstånd från aktuell plats.

Nämnden har tillstyrkt bifall till överklagandet och vidhållit sitt beslut.

Mark- och miljödomstolen har den 14 november 2019 haft sammanträde och syn i målet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att länsstyrelsens överprövning med stöd av 19 kap. 3 b § miljöbalken inte inneburit att nämndens beslut att bevilja strandskyddsdispens vunnit laga kraft. Länsstyrelsen har därför varit oförhindrad att pröva naturskyddsföreningens överklagande. Det saknas således skäl att upphäva länsstyrelsens beslut på den grunden.

Domstolen instämmer i övrigt i länsstyrelsens bedömning att det saknas särskilda skäl för strandskyddsdispens och att en dispens skulle motverka strandskyddets syften. Bryggföreningens överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 31 mars 2020

Susanne Mörkås

Malin Årebäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Malin Årebäck. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.